

IZZIV 2 - junij 2001

- Anton Škerlj: ODPRTO PISMO DRUŠTVA NOVO MESTO
- Matjaž Verbič: REVITALIZACIJA STAREGA MESTNEGA JEDRA
- Joža Miklič: VRNITI ŽIVLJENJE V STARO MESTNO JEDRO
- Mitja Simič: ALI SE POTOK TEŽKA VODA VNDARLE VRAČA V ŽIVLJENJE MESTA IN MEŠČANOV?
- Igor Vidmar: NOVO MESTO BREZ MEŠČANOV (ALI ZGODBA O NOVOMEŠKIH POLETNIH VEČERIH)

ODPRTO PISMO DRUŠTVA NOVO MESTO

Po razpravi o usodi mestnega jedra na majski javni tribuni našega društva v Hotelu Krka je predsednik Tone Škerlj pripravil zapis predlogov in ga predložil Upravnemu odboru v dopolnitev. Odbor je na seji 22. maja sklenil, naj predsednik pošlje ta zapis kot odprto pismo tistim, ki lahko in morajo prispevati k oživitvi mestnega jedra po službeni dolžnosti, kot tudi tistim z dobro voljo in zavestjo pripadnosti mestu.

Gre predvsem za ožvitev Glavnega trga in ureditev nekaterih ulic, ki se stekajo na ta trg ali pa tečejo v neposredni bližini. Pri tem želim poudariti, da arhitekture Glavnega trga in območja vzhodno in severno od njega seveda ni mogoče kaj bistveno spreminjati in vanjo posegati. To pa ne velja za celotno območje zahodno od Glavnega trga, od Florjanovega trga do Jakčevega doma, vključno z Narodnim domom in njegovo neposredno okolico.

Promet na obvoznico

Ker ni naš temeljni namen, da bi se ukvarjali z urbanizmom, pač pa z življenjem v mestu, ugotavljamo, da je naprej treba rešiti vprašanje tranzitnega prometa, ki teče skozi staro mestno jedro in ga po nepotrebnem preobremenjuje. To velja tudi za stoječi promet - parkirana vozila na Glavnem trgu, ki onemogočajo morebitnim turistom ali pa ljudem, ki pridejo v mesto iz okolice, da bi za krajši čas ustavili in parkirali vozilo in se nato zopet odpeljali. Parkirišča po večini zasedajo avtomobili ljudi, ki so zaposleni na območju starega mestnega jedra. Zaradi teh in seveda tudi tistih, ki zaradi prvih ne morejo za krajši čas parkirati na Glavnem trgu, so z vozili zatrpane tudi stranske ulice. Vse to, ne samo da kazi videz mestnega jedra, ampak onemogoča tudi njegovo normalno dihanje in delovanje, da o primerih morebitnih nujnih intervencijskih voženj, ki jih ne bo mogoče opraviti zaradi stoječih avtomobilov, niti ne govorimo. Predlagamo zaporo v mestnem jedru za tranzitni promet. Po našem mnenju je to uresničljivo samo s fizično zapreko za tak promet. Ostane seveda možnost dostopa in dovoza v staro mestno jedro z obeh strani, pri čemer pa mora biti promet po obeh glavnih prometnicah (po Glavnem trgu in Rozmanovi cesti, med katerima mora biti zapora na vogalu med Golaževo in Bergmanovo hišo) dvosmeren. Ob taki ureditvi prometa bi bilo mogoče zgornji del Glavnega trga nameniti sploh samo za pešce, o čemer velja posebej razmisliti.

Z nakazano rešitvijo bi se tudi bistveno zmanjšal promet po Sokolski ulici (ker bi morala biti na razdalji sedanjega enosmernega prometa trase od Prešernovega trga do Kandijskega mostu fizična zapora), kot posledica tega pa se ponuja razumna ureditev mestne tržnice in Narodnega doma oziroma celotnega območja od Kandijskega mostu in Sokolske ulice do Prešernovega trga.

Brez ljudi ni življenja

Naslednja težava, ki tare staro mestno jedro, so zlasti prazna stanovanja na Glavnem trgu. Gre za stare, nefunkcionalne prostore, ki v tretjem tisočletju seveda ne morejo zadovoljiti nobenega stanovalca. Razen teh stanovanj so prazna tudi podstrešja, ki so praviloma visoka, in v katerih bi bilo kaj lahko urediti celo vrsto mansardnih stanovanj. Tako obstoječa stanovanjska nadstropja kot tudi podstrešja je treba nujno posodobiti in urediti za uporabna stanovanja. To je povezano z visokimi stroški, saj je splošno znano, da je nova gradnja, npr. na obrobju mesta, bistveno cenejša od preureditve starih, zgodovinsko pomembnih poslopij. Zato je treba omogočiti lastnikom za obnovo teh stanovanjskih prostorov in preureditev podstrešij v stanovanja bistveno cenejša posojila, kot če jih najemajo po običajnih obrestnih merah pri poslovnih bankah. Razmisliti bi bilo treba tudi, če bi bilo za lastnike stavb v mestnem jedru zanimivo povečati obseg poslovnih prostorov, ki praviloma dajejo profit, iz tako dobljenega denarja pa bi lažje pokrili večje stroške zaradi preureditve stanovanjskega dela poslopija. Ni namreč mogoče zahtevati od lastnikov, naj vlagajo sredstva tako, da se jim ne bodo nikoli povrnila. Previsoke najemnine tako za poslovne kot tudi za stanovanjske prostore že zdaj botrujejo nezasedenosti teh stavb.

Gospodar mesta

Mestnemu jedru pa je treba vrniti življenje tudi v poznih popoldanskih in zlasti v večernih urah, ko zdaj takorekoč popolnega

zamre. Trgovine in druge lokale, z izjemo kavarne in "puba", že zgodaj zapirajo, stanovalcev ni, zaposleni pa se vrnejo na svoje domove izven mestnega jedra. Edina ustanova, ki "krši" to podobo, je knjigarna Goga na Glavnem trgu št. 6, ki z rednimi prireditvami, običajno v drugi polovici tedna skuša oživiti kulturno mrtvilo, za kar ji je treba dati priznanja in po našem mnenju tudi gmotno podporo in vzpodbudo. Razmere bi se spremenile, če bi mesto imelo svojega "gospodarja", za katerega se je naše društvo zavzemalo že pred časom. Ni važno, če se imenuje mestni arhitekt ali direktor mesta ali kako drugače, moral pa bi biti sposoben in razgledan človek z ugledom v mestu in tudi pri oblasteh, da ne bo odvisen od vsakokratnih razmerij med političnimi strankami, ampak se bo lahko vedel predvsem kot dober gospodar mesta. V uvod v našo javno tribuno je ga. Mikličeva opisala zanimivo zamisel, naj bi Mestna občina razpisala koncesijo "Glavni trg". Koncesionar bi z njo pridobil pravico in odgovornost za vodenje, upravljanje in razvoj tega dela starega mestnega jedra. Menimo, da predlog ni slab, še posebej če ga povežemo z zamisljivo o gospodarjenju z mestom. Mestno jedro z Glavnim trgom na čelu bo moralo postati vabljivo ne samo za tiste meščane, ki prebivajo na širšem območju Novega mesta, ampak tudi za druge prebivalce Dolenjske in turiste, pa naj pridejo od koderkoli. To pa bomo lahko uresničili samo, če bodo v tem mestnem jedru na posameznih trgih, ki ji ne manjka, zaživel kakršnikoli privlačni kulturni ali zabavni nastopi. Dejansko lahko vsak kotiček v starem mestnem jedru pokaže nekaj kulturno zgodovinskih zanimivosti in pomembnosti. To je treba tržiti. Za začetek bi zadostovali nastopi kulturnih društev, saj jih v naši okolici ni malo, ki bi za skromno nadomestilo ali celo zastoj zaradi lastne predstavitve z veseljem sodelovali. Tako bi mesto zvečer ne bilo več mesto strahov in mraka, ampak mesto življenja.

Smo ali nismo - meščani?

Razumljivo, da je vse to mogoče izvesti le pod enim pogojem - da so vsi, od vodstva mestne občine in vseh prosvetnih, športnih in kulturnih društev pa do vodstev podjetij in ustanov v duhu Novomeščani, se pravi iskreni pripadniki tega mesta, ki bodo s svojim ravnanjem in zavzetostjo skrbeli, da bo mesto privlačno za domačine in tujce. Dokler je večina, tudi visoko izobraženih ljudi, ki živijo v tem mestu in si nekateri ustvarjajo zelo visoko življenjsko raven, samo "prebivalstvo tega mesta", niso pa "Novomeščani", toliko časa bodo verjetno vsa naša in prizadevanja kogarkoli obsojena na manjši uspeh ali celo na neuspeh.

Glede na navedeno ocenjujemo kot nujno:

- da Mestna občina Novo mesto izboljša gmotne pogoje in možnosti, za obnovitev in ožvitev zastarelih hiš v mestnem jedru,
- da Mestna občina Novo mesto prilagodi svoje prostorske dokumente sodobnemu razvoju zgodovinskih mest tako, da bodo naložbeniki lahko prišli do ustreznih lokacijskih in gradbenih dovoljenj, na podlagi katerih bodo mesto posodobili, pri tem pa vendarle vzdrževali in ohranjali kulturno zgodovinsko dediščino,
- da Mestna občina Novo mesto uredi prometni režim v starem mestnem jedru z zaporo tranzita,
- da Mestna občina Novo mesto izvede razpis za mestnega gospodarja ali arhitekta in razpis za oddajo koncesije za gospodarjenje in za upravljanje s prireditvami v starem mestnem jedru,
- da vse javne službe in njihovi organi v Novem mestu, vključno s komunalnimi in drugimi javnimi dejavnostmi pri svojem delovanju in odločanju prvenstveno upoštevajo interese mesta,
- da vse vzgojne in izobraževalne ustanove v Novem mestu, od vrtcev do visokih šol, v svojih vzgojnih in učnih programih zagotovijo opozarjanje na pomen kulturnih in zgodovinskih znamenitosti mesta in privzgojijo svojim gojencem čut do tega mesta,
- da vodstva vseh gospodarskih firm namenijo določena sredstva v poseben sklad, ki bo zagotavljal primerno vzdrževanje tistih kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, od katerih lastniki sicer nimajo nobene koristi, so pa za ugled in trženje našega mesta pomembne. Razen tega bi s tem skladom pomagali Mestni občini pri zagotavljanju ugodnejših pogojev za obnovo in ožvitev mestnega jedra.

To so osnovne usmeritve, ki lahko privedejo do boljših razmer. Vse nejasnosti v katerikoli smeri, ki so nakazana v tem pismu, pa smo pripravljene podrobneje obrazložiti in utemeljiti na željo kateregakoli od naslovnikov, katerim smo ta razmišljanja namenili.

V upanju, da se na tej listini ne bo nabrala preveč debela plast prahu, prej ko se bo v našem mestnem jedru kaj spremenilo,

Vas pozdravljam!

Predsednik društva Anton Škerlj

Matjaž Verbič: REVITALIZACIJA STAREGA MESTNEGA JEDRA

Na nedavni tribuni Društva Novo mesto je uvodničarka Jožica Miklič smelo razgrnila svoj pogled in videnje na oživljanje dejavnosti v mestu. Vsega je bilo: nekaj za prihodnja leta in nekaj za sproti, morda že za letos. Nov, drugačen pristop, morda neobičajen, vendar skoraj edina stvarna izbira za v bodoče. Nihče ni nasprotoval, na moje presenečenje pa je razprava zašla v

povsem druge vode in se ni več vrnila na predstavljena izhodišča. To ni sicer nič neobičajnega in po svoje kaže večplastnost zagate, ki se mu reče izumiranje mesta.

Društvo se s tem srečuje že vsa leta. Ob Narodnem domu in mestnem prometu je to morda edina stalnica društvenih prizadevanj. To, da se je razprava sukala predvsem okoli Glavnega trga, niti ni preveč narobe, ker predstavlja trg po svoje navsezadnje le izložbo starega mestnega jedra. Da pa so se plohe besedi govorcev celo spopadljivo sukale okoli nekaterih gradbenih posegov kaže, da nekateri niso v stanju razumeti socialnega lica toka oživljanja: vrnitve prebivalcev v mesto.

Občinska oblast nima rešitev. Nima denarja, žal tudi ne idej, kaj šele videnj. Hrani se s poslovnostjo investorjev in želi biti všečna ljudstvu. Probleme rešuje na ravni lokacijske dokumentacije in, kot je pokazala razprava na tribuni, tudi samovoljne razlage PUP-ov. Glavno da se kaj gradi, samo da bodo nova delovna mesta, je bilo tudi rečeno. Novodobna demagogija, ki lepo greje ušesa, toda marsikaterega delodajalca že lep čas boli glava, kje bo našel primerne delavca.

Za kaj torej gre?

Začetek resnice je v spremembah lastninske sestave. To je bilo povedano tudi na tribuni kot dejstvo in mimo tega se ne da. Lahko pa se stvar obrne z ugotovitvijo: lastnina nosi s seboj obveznost upravljanja, lastnina je tudi obdavčljiva, lastnikom se lahko tudi pomaga, lastnike se lahko tudi podučijo, jim tudi kaj ponudi. Ali je kdo že kaj ponudil lastnikom stavb in lokalov, ki samevajo prazni ne leta, ampak desetletja?

Drugi del resnice je promet. Arhitektura mestnega jedra je dejstvo, mimo katere ne moremo. Ni idealnih rešitev, so pa nekatere vendarle najbolj primerne. V številnih različicah so bile predložene s strani laikov in strokovnjakov, pa ga ni v hlačah, da bi kakšno preizkusil. Kako je že bilo ime tistemu, ki je pred dvema letoma na podobni tribuni trdil: čez pol leta začnemo!?

Tretji del resnice so mestne vrednote. Kulturne, arhitekturne, krajinske in še kakšne. Ker tega nimamo jasno opredeljenega, vsevprek razglašamo za vrednote kar vse v mestu. Vse je prepovedano, vse varovano, obenem pa vse dovoljeno, raj za samovoljo in gradbene podvige. Kapital pač pozna samo eno mero uspešnosti - profit. Višji je, bolj je agresiven in manj ga zanimajo na primer mestne zelene površine, varovane brežine reke Krke ali značilne mestne vedute. Pa bi bilo lahko precej drugače: vsaka vrednota bi morala pridobiti program varovanja, bodisi kot posamična enota bodisi kot skupina zgradb.

Četrti del resnice je denar. Tega ni nikoli in nikjer dovolj. Ne pri nas, ne v belem svetu. Nikoli ni bilo in ne bo nič drugače, vendar gre svet kljub temu naprej. Ko so se naši predniki lotevali zidave Narodnega doma, ni bilo denarja niti za temelje. Pa so imeli takratni meščani zgledno videnje in voljo; malo dlje je trajalo, ampak uspeli so. Klobuk dol! Danes občina denarja nima, ampak: kako zajemajo mestno rento, kako gospodarijo z njo, kaj je z občinsko lastnino, kam je šla, kakšni so donosi od naložb, kako tržijo koncesije itd. so vprašanja, ki jih bodo morda kdaj postavili mestni svetniki, člani Društva Novo mesto.

Na nedavni javni tribuni Društva Novo mesto je lepo prišla do izraza razglašenost predstav, kaj si sploh predstavljamo pod oživljanjem mestnega jedra.

Pa vendar: oživljanje mestnega jedra ni enkratno dejanje, ampak mora postati proces rasti novega meščanstva, pa naj se to še tako sliši kot preživeto politično besedno lepoticenje. Kako nastaniti ljudi v mestno jedro, kako tem ljudem zagotoviti kakovostno življenje, da bodo kljub prometni in arhitekturni natanjenosti prednosti prevladale slabosti in da mesto v nočnih urah ne bo kraj za uničevalno početje okoličanov. Ne samo mestni arhitekt, tudi mestni policaj mora postati del videnja tistih, ki so poklicani in plačani za to, pa morda tega še ne vedo. Tudi to naj bi mestnim očetom, ob primernih prilikah seveda, povedali naši vrli svetniki.

Za konec: mesto pa še kar sameva, večeri ga dodobra izpraznejo in redke sprehajalce je že kar strah. Pa sploh ni res, da se v mestu nič ne dogaja. Zadnje čase se celo že organizatorji ne tako redkih prireditev sprašujejo, kje so obiskovalci. Meščani so izumrli, v tem je "catch", bi dejali mladi. Ne bi bili daleč od resnice.

Joža Miklič: VRNITI ŽIVLJENJE V STARO MESTNO JEDRO

Kaj pričakujemo od županstva in mestnih svetnikov

V imenu Mestne občine Novo mesto je takratni župan in naš član Franci Koncilija na Brdu v prisotnosti predsednika države slavnostno podpisal listino o vključitvi Novega mesta v družino projekta "Oživljanje starih mestnih jeder in gradov". Poudarek temu dejanju je potreben zato, ker nakazuje resno voljo in željo Slovenije, da svojo kulturno dediščino ponudi v uporabo sedanjim rodovom. Nekatere članice te družine, kot na primer Ljubljana, Škofja Loka, Krško in še posebno Laško, so že opravile pretežni del obnove in oblikovale vsebino dela in življenja v prostoru svoje kulturne dediščine, žal pa v Novem mestu, razen omenjenega hvalevrednega dejanja, kaj drugega še vedno ni opaziti. Kaj nas ovira, da mestno jedro životari, in predvsem, kaj moramo podvzeti, da bi preprečili njegovo nazadovanje in spreminjanje v "mesto strahov"?

Pogovori z meščani, zapisniki mestnih krajevnih skupnosti, razmišljanja civilne iniciative in mnenje našega društva nakazujejo, da je za izboljšanje razmer potreben dogovor o:

- ureditvi skrbi za mesto,
- namembnosti starega mestnega jedra,
- pridobitvi naložbenikov za obnovo in
- pridobitvi izvajalcev prireditev.

Obsežnost starega mestnega jedra, skromne izkušnje in omejena sredstva narekujejo določitev prednostnih nalog, na primer oživitve Glavnega trga kot nalogo št. 1, potem Narodni dom, pa Breg, pa ...lepo po vrsti, do izhoda na Vratih.

Če naj bo Glavni trg prvi na vrsti, upošteva se stanje in dejstvo, da zdaj nimamo potrebnega denarja, je zahteve za oživitev treba usmeriti na Mestno občino Novo mesto. Lahko bi jih strnili v naslednje predloge:

- župan naj predlaga Občinskemu svetu sprejem odloka o koncesiji "Glavni trg" in jo napodlagi javnega razpisa dodeli najboljšemu ponudniku, ki bo z njo pridobil pravico in odgovornost za vodenje, upravljanje in razvoj tega dela starega mestnega jedra,
- občinski svet naj na predlog župana sprejme odlok o občinskih davčnih in drugih olajšavah, ki pripadajo stanovalcem, podjetnikom in naložbenikom vključenim v oživljanje starega mestnega jedra. Če se bo župan odločil predlagati zamisel Laškega, kjer je obnovo starega mestnega jedra je v celoti plačala Pivovarna Laško, lahko občinski svet oprosti plačevanja občinskih davkov in prispevkov na primer tovarno zdravil Krko, če bi jo seveda znali pridobiti za podoben podvig.
- občinski svet naj na predlog župana sprejme odlok, s katerim bo ponudil stanovalcem, podjetnikom in naložbenikom prostore in mestno infrastrukturo na Glavnem trgu po neprofitni ceni za dobo več let, če bodo sodelovali pri oživljanju Glavnega trga.

Glavni trg ni zasebni vrtiček!

Glavni trg bi praviloma moral služiti vsem meščanom, kar pomeni, da v večernih urah ni mogoče zagotoviti nočnega miru, kot sicer zahteva Krajevna skupnost Center. Meščani bodo morali ponovno ustvariti tradicijo, da se ob večerih napotijo na svoj Glavni trg na promenado in zabavo, na dober prigrizek in kozarček cvička ali pa po nakupih. Tem nameram primerno morajo:

- trgovine in gostišča na Glavnem trgu podaljšati delovni čas poleti do 23. in pozimi do 22. ure, ne glede na vreme,
- javne službe zapreti Glavni trg za ves promet vsaj od 18. ure dalje, urediti parkirišča in zagotoviti brezplačno parkiranje v parkirni hiši,
- trgovine obogatiti ponudbo in jo pripraviti tudi pod arkadami in na stojnicah,
- gostinci ponuditi vsaj eno stojnico s hitro prehrano, sladoledom, čajem in pijačo.

Imetnik koncesije bo:

- vabil kulturne, športne, zabavne in druge skupine naj nastopijo brezplačno ob večernih urah in skupaj s trgovci in gostinci obogatijo ponudbo,
- nudil stojnice podjetnikom, ki nimajo lokalov na Glavnem trgu,
- uredil zabavišče za predšolske otroke tam, kjer bodo najbližje staršem,
- uuredil oglaševalne in razstavne površine za sejmsko ter propagandno ponudbo na Glavnem trgu,
- primerno obveščal javnost o vsakodnevni dogajanjih na Glavnem trgu in
- navajal uporabnike in stanovalce Glavnega trga na priložnostno okrasitev mesta (cvetje, tekmovanje v aranžiranju izložb, svečke na oknih ...)

Pokaži kaj znaš!

Na Glavnem trgu lahko nastopa vsak. Vsak si tudi sam izbere čas in prostor za nastop, morebitne nesporazume s sosedi pa razrešuje s pomočjo imetnika koncesije. Nastopajoče je treba prijazno vabiti, naj sodelujejo pri oživljanju starega mestnega jedra in jim dati tudi primerno moralno priznanje. Posebna povabila naj bi veljala:

- vsem športnim, kulturnim in drugim društvom Dolenjske in Bele krajine za razvedrilne nastope (pevske zbori, zabavne folklorne in plesne skupine, akrobati, atleti, Mestna in Straška godba, ...)
- otroškimi vrtcem, osnovnim šolam, posebni šoli, Gimnaziji in drugim srednjim šolam, Visoki poslovni šoli, Lokalni patrioti, Gogi ...
- javnim zavodom, ki se financirajo iz proračuna države ali proračuna MO Novo mesto (Zavod za kulturno dejavnost, Agencija za šport, Dolenjski muzej, študijska knjižnica, Zavod za naravno in kulturno dediščino, Sklad za ljubiteljsko kulturo ...)
- prirediteljem praznikov ob prazničnih dneh

Na Glavnem trgu bi lahko pripravili tudi

- prireditve državnega ali mednarodnega pomena za kar bi imetnik koncesije razvil bogato sodelovanje z državo (spomnimo

se proslave L. Štuklja, vprašajmo se, kam danes odidejo športniki po končani mednarodni tekmi ...)

- tradicionalno Novomeško jesen, prireditve cvetja, sadja, vina in ... in
- prijetno glasbeno prireditev ob zaključku šolskega leta konec maja ali morda tradicionalno letno izvedbo operete Majda, ali še kaj boljšega ...

Promenadno pot z Glavnega trga je možno povezovati ob Krki z glasbenimi in podobnimi prireditvami na športnih igriščih na Loki.

Stanovanja, zabava, županstvo

Naslednji koraki pri oživljanju Glavnega trga bodo zahtevali vlaganja tako v vzdrževanje in obnovo stavb kot tudi v ustrežnejšo zabavno, gastronomsko in trgovsko ponudbo.

- Najprej morajo biti na Glavnem trgu vse hiše zasedene v čim večjem obsegu s stanovalci, ponudbo zabave, gastronomije ali trgovine. Lastnik, ki ne bo zmožal vzdrževanja in sodelovanja z najemniki, bo moral kulturno dediščino Glavnega trga prepustiti za primerno odškodnino Mestni občini ali posebnemu skladu.
- Za vlaganja na Glavnem trgu potrebujemo kriterije za zaščito kulturne dediščine, ki nikakor primeru ne smejo presegati gmotnih možnosti Mestne občine, vlagateljev in uporabnikov obnovljenih prostorov. Pri tem je treba po vzoru že obnovljenih mest doma in v tujini omogočiti odpiranje celotnih izložbenih oken na ulico ter brisanje meje med prodajalno in prostorom pod arkadami.
- Rotovžu je treba vrniti njegovo osnovno vlogo in vanj preseliti župana ter ustrezni reprezentativni del občinske uprave in občinskega sveta. V večernih urah je treba v Rotovžu odpreti informacijsko pisarno, svetniške in poslanske informativne prostore, občinsko turistično agencijo in dežurne službe.
- Stanovalcem na Glavnem trgu kaj dosti pred polnočjo zlasti poleti ne bo mogoče zagotavljati miru in počitka. Stanovanj naj bi bilo čimveč, bila naj bi neprofitna in v njih naj bi naselili stanovalce prehodnega značaja: mlade družine, zaposlene na Glavnem trgu, čuvaje in redarje, študente pa tudi prehodne goste ... Neprofitna stanovanja naj zagotavlja občinski proračun.
- Za zabavo, ki daje po mednarodnih izkušnjah 50% letnega prometa, bodo potrebni prostori za otroke, disko klub z mednarodnim programom in drugi prostori za mlade, za ples in za gala prireditve vseh vrst (sprejemi, poročne prireditve, ...)
- Gostinska in trgovinska ponudba (po mednarodnih izkušnjah 30 in 20% letnega prometa) se mora stalno povečevati predvsem z naslednjim:
 - a) ureditev razstavne galerije, prodajalne likovnih del in pripomočkov
 - b) ureditev prodajalne in popravilnice glasbil ter pripomočkov za glasbeno udejstvovanje
 - c) hišo spominkov in daril
 - d) prodajalno s pokušino pristnega cvička PTP
 - e) male delavnice in prodajalne graverja, portretista, zlatarja, cvetličarja, ...
 - f) ureditev dovolj pregledne in dostopne prodajalne razglednic, znamk, domačih in tujih revij, dnevnih časopisov, ...

Nenazadnje je treba upoštevati potrebe dnevno prihajajočih v Novo mesto, katerih število se bo z bogatejšo ponudbo tudi povečevalo. Potrebujemo kakovostni vodnik po zgodovini Novega mesta, prijetne prostore s pogledom na živahni Glavni trg, prostore za osebno higieno, zabavo in trgovine za nakupe. Imetnik koncesije bo z malo sreče lahko uspešno vnovčeval "Glavni trg" v Ljubljani in Zagrebu, mu ustvarjal "imič" in tudi tako zagotavljal primeren mestni "štimmung".

S tem uvodom začena Društvo Novo mesto razpravo o oživitvi starega mestnega jedra, ki je pomembno tako za odpiranje novih delovnih mest kot za izboljšanje kakovosti življenja v mestu. Pričakujemo čim več predlogov, s katerimi bomo v časopisu IZZIV seznanili javnost ter jih uporabili kot podlago za delo naše svetniške skupine v svetu Mestne občine.

Mitja Simič: ALI SE POTOK TEŽKA VODA VENDARLE VRAČA V ŽIVLJENJE MESTA IN MEŠČANOV?

Na videz utopičen poskus Društva Novo mesto, ki je leta 1997 na Revoz d.d naslovilo apel po ohranitvi prostora ob potoku Težka voda, je po štirih letih obrodil prve sadove. Revoz je upošteval predlog društva in je že konec lanskega leta odstranil ograjo ob potoku in naredil novo na vrhu nasutij, kjer je vidno bolj odmaknjena od potoka, hkrati pa je tudi za tovarno bolj funkcionalna. Tako so sprostiti za mesto izredno dragoceno zeleno površino, ki je sedaj na voljo za urejanje v korist širšega javnega interesa. Letos pa je Revoz izvedel tudi prvi del predlagane pešpoti ob Težki vodi, in sicer v podaljšku Skaliskega ulice pri gradu Grm do obstoječega mosta preko potoka v Šmihelu. Pot je utrjena in primerna za pešce in kolesarje. S to potjo se je bistveno povečala dostopnosti do gradu Grm s strani stanovanjskih sosesk Šmihela, Drske in Broda, kar je pomembno za njegovo revitalizacijo.

Izvedena pot predstavlja lepo izhodišče za njeno nadaljevanje v sedaj odprtem zelenem pasu ob potoku, ki je v večjem delu

naravno ohranjen in slikovit. S tem bi praktično sredi mesta lahko pridobili kakovostno zeleno površino, namenjeno rekreaciji, ki jih v mestu primanjkuje, hkrati pa bi nova pešpot oziroma kolesarska steza lahko prevzela vlogo sedaj prekinjenih povezav Grma z Regerčo vasjo in Gotno vasjo. Do sedaj izvedena dela in težnje za nadaljnje urejanje tega prostora so v skladu s strokovnimi izhodišči bodoče Urbanistične zasnove Novega mesta ter z ureditvenim načrtom kolesarskih in peš poti Novega mesta, ki je prav tako v pripravi. Zato upravičeno pričakujemo, da bo interes za nadaljevanje začelih aktivnosti pokazala tudi Mestna občina Novo mesto.

Igor Vidmar: NOVO MESTO BREZ MEŠČANOV (ALI ZGODBA O NOVOMEŠKIH POLETNIH VEČERIH)

Novo mesto je mesto brez meščanov. Ne brez tistih meščanov, ki so meščani, ker pač živijo v mestu, ampak brez meščanstva, brez tistega na svojo pripadnost mestu ponosnega družbenega sloja, ki ne zamudi nobene prilike, da se pokaže svetu. Take prilike so nedvomno mestne kulturne prireditve, na primer Novomeški poletni večeri.

Ideja, da v Novem mestu nekdo poveže različne kulturne prireditve, ki so do zdaj vsaka sama zase visele v novomeškem prostoru in času, sicer ni izvirna, saj ima že vsako manjše mesto, ki kaj da nase, tako ali drugače poimenovane poletne kulturne večere. Vendar izvirnost ideje v tem primeru ni pomembna. Tarnanje Novomeščanov, da se v njihovem mestu nič ne dogaja, je dobesedno zahtevalo Novomeške poletne večere. A kdor je mislil, da bodo silne množice meščanov dobesedno pridle na vsako veselico, zapisano v programu Novomeških poletnih večerov, se je zmotil. Novomeški poletni večeri so se začeli sila bedno. Pa ne zaradi umetnikov; ti bi s svojimi imeni morali na grmski grad in na izsiljeno parkirišče na Novem trgu privabiti trume kulture željnih Novomeščanov.

Na uvodni prireditvi poletnih večerov so se na grmskem gradu s kulturnim maratonom predstavila domača ljubiteljska kulturna društva. Med poslušalci in gledalci so prevladovali prijatelji in bližnji sorodniki nastopajočih, organizatorjev pa kot da ni bilo. Nastopajoči se niso imeli kje preobleči, nikomur ni uspelo postaviti odra, ki bi ga vsaj zbori krvavo potrebovali, saj tako vsi pevci niti zborovodje niso videli, pa tudi povezovalca prireditve ni bilo. Vsaka skupina se je morala tako kar sama napovedati. Drugi večer je bil še bolj diletantsko zamišljen in pripravljen. Na spraznjenem parkirišču na Novem trgu je koncertiral pihalni orkester Krka Zdravilišča. Dirigent Miro Saje se je, preden je začel dirigirati svojemu orkestru, priklonil tedaj edinemu poslušalcu (meni) in koncert se je začel. Kmalu se mi je pridružila peščica naključno mimoidočih, ki so med izvrstnim muziciranjem tudi izven mestnih in dolenskih meja uveljavljenega orkestra veselo klepetali, podivjani mladci v ropotajočih avtomobilom podobnih kripah pa so koncert sem ter tja zmotili z oglušujočim divjanjem po bližnji cesti proti Loki. Vendar glasbeniki se kljub vsemu naštetemu vetru, ki jim je pometal note s pultov, niso dali motiti. Dobro uro in tričetrt dolg nastop so končali s tremi dodatki, s katerimi so nagradili ducat resnično navdušenih poslušalcev, ki so se jim med ploskanjem pridružili glasbenikom za hrbtom sedeči gostje sosednjih lokalov. Med njimi je bilo najbrž tudi nekaj takih, ki so tja prišli zaradi koncerta. A če so sedeli nastopajočim za hrbtom in skriti za rožami, nastopajočim zagotovo niso izkazali časti, ki si jo zaslužijo. Ob vsem tem mi misel nehote uhaja čez Gorjance na metliške poletne prireditve Pridi zvečer na Grad. Kdor se ima za Metličana ali če hočete za metliškega meščana, si tako rekoč ni upal zamuditi nobene prireditve. Tudi metliški župan in državni svetnik (Branko Matkovič) je bil vedno tam. Če je zaradi obveznosti prišel kasneje, ni užaljen povesel nosu in zapustil prizorišča, ker ga ni čakal stol v prvi vrsti. Sedel je na stopnice in užival.

Novo mesto takih meščanov, ki bi obisk mestnih kulturnih prireditev šteli za državljansko oziroma meščansko dolžnost, žal nima oziroma so le-ti redki. Začuda med njimi ponavadi ni niti vidnih članov Društva Novo mesto. Redkim izjemam se opravičujem.

Izgovor, da Novo mesto nima ustreznega prostora, kamor bi lahko umestili vse tovrstne prireditve, je iz trte zviti. Grmski grad kot prizorišče kulture res ni v zavesti meščanov, za kar je najbrž kriv tudi IMV, ki je dolge leta kraljeval tam, pa tudi Novi trg očitno ne vžge.

Novomeški poletni večeri so raztepeni po vsem mestu, le dvakrat pa bo prizorišče Glavni trg - ob promenadnem koncertu mestne godbe in ob prireditvi Poletni hit RTV Slovenija. Za revitalizacijo Glavnega trga kot središča starega mestnega jedra vsekakor premalo.